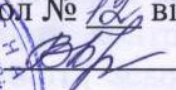

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні Вченої ради академії
(протокол № 129 від 30 квітня 2015 р.)

Голова В.Є. Бенера

ПОЛОЖЕННЯ

про моніторинг і контроль якості освіти

ВСТУП

Положення про моніторинг і контроль якості освіти в Кременецькій обласній гуманітарно-педагогічній академії ім. Тараса Шевченка (далі – Академія) розроблено у відповідності із Законом України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01.07.2014 р.).

Якість вищої освіти – рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти.

Якість вищої освіти має такі складові: якість освіти (знання, уміння, навички і способи розв'язання завдань); якість методів навчання і виховання (організація та мотивація пізнавальної діяльності, контроль за здійсненням освітньої діяльності); якість освіченості особистості (засвоєння знань, умінь та навичок, засвоєння моральних норм), якість освітніх послуг (якість кадрового, матеріально-технічного, інформаційного забезпечення і т.н.).

Перевірка якості підготовки здобувачі вищої освіти на будь-якому етапі – це одночасно і перевірка якості діяльності науково-педагогічного працівника, якості організації освітнього процесу, основним результатом якого є професійна компетентність випускника.

1. СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

1.1. Система забезпечення якості вищої освіти в Україні складається із:

- 1) системи забезпечення вищими навчальними закладами якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості);
- 2) системи зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності вищих навчальних закладів та якості вищої освіти;
- 3) системи забезпечення якості діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти.

1.2. Система забезпечення Академією якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників Академії та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті Академії, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників;

5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;

6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;

7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;

8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників Академії і здобувачів вищої освіти.

Система забезпечення Академією якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за її поданням оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими нею незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

1.3. Система зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності вищих навчальних закладів та якості вищої освіти передбачає здійснення таких процедур і заходів:

1) забезпечення ефективності процесів і процедур внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності Академії та якості вищої освіти;

2) забезпечення наявності системи проведення процедур зовнішнього забезпечення якості;

3) забезпечення наявності оприлюднених критеріїв прийняття рішень відповідно до стандартів та рекомендацій забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти;

4) налагодження доступного і зрозумілого звітування;

5) проведення періодичних перевірок діяльності систем забезпечення якості та механізмів роботи з отриманими рекомендаціями.

1.4. Система забезпечення якості діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти передбачає здійснення таких процедур і заходів:

1) забезпечення наявності та ефективності процесів і процедур зовнішнього забезпечення якості вищої освіти;

2) забезпечення наявності достатніх і збалансованих ресурсів для здійснення процесів зовнішнього забезпечення якості вищої освіти;

3) забезпечення незалежності у діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти;

4) підзвітність.

2. КОНТРОЛЬ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Якість освітньої діяльності – рівень організації освітнього процесу в Академії, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

2.1. Критеріями якості освітньої діяльності є:

- наявність стандартів освітньої діяльності та стандартів вищої освіти, освітніх програм та інших нормативних документів, що стосуються освітньої діяльності ВНЗ;

- наявність затверджених у встановленому порядку навчальних планів, робочих навчальних планів, графіків навчального процесу, навчальних та робочих програм із дисциплін;

- відповідність змісту навчальних планів і навчальних програм вимогам стандартів вищої освіти та освітнім програмам;

- відповідність розкладу занять логіці викладання кожної дисципліни;

- відповідність елементів освітнього процесу (лекцій, семінарів, лабораторних занять тощо) затвердженим планам та програмам;

- комплектність і достатність методичного забезпечення дисциплін;

- достатність, регулярність і рівень організації поточного контролю (контроль якості знань студентів, якості освітнього процесу, їх аналіз);

- оперативність прийняття і реалізації корегуючих заходів.

2.2. Контроль за якістю освітньої діяльності здійснюється на кількох рівнях:

1) **Викладачами** – через поточний і підсумковий контроль та взаємовідвідування занять.

Поточний контроль – оцінювання рівня знань, умінь та навичок студентів, що здійснюється в ході освітнього процесу шляхом проведення усного чи письмового опитування, контрольних робіт, тестування, колоквиумів тощо. Він проводиться у вигляді перевірки та оцінювання знань студентів за національною шкалою. Поточний контроль у процесі навчання забезпечує зворотний зв'язок студент – викладач. Цей контроль на рівні викладача проводиться з усіх видів занять та є самооцінкою ефективності його праці.

Підсумковий контроль – проводиться у вигляді заліку чи екзамену на основі поточного оцінювання знань, умінь та навичок студентів за національною шкалою, 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС. Проведення підсумкового контролю регулює «Положення про організацію освітнього процесу». Підсумки такого контролю обговорюються науково-педагогічними працівниками на засіданнях кафедр, вчених рад факультетів. Питання підсумкового контролю можуть виноситись на Вчену раду Академії.

Взаємовідвідування – кожен викладач протягом навчального року повинен відвідати 2 заняття, зробити відповідні записи в журналі контролю взаємовідвідувань кафедри.

2) Контроль на рівні кафедри

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» завідувач кафедрою забезпечує організацію освітнього процесу, виконання навчальних планів і програм навчальних дисциплін, здійснює контроль за якістю викладання навчальних дисциплін, навчально-методичною та науковою діяльністю викладачів.

Контроль здійснюється через:

- перевірку планів виконання навчальної, навчально-методичної, організаційно-методичної роботи, про що повинні бути зроблені записи в індивідуальних планах, у протоколах засідань кафедр та річних звітах науково-педагогічних працівників на засіданнях кафедр;

- перевірку підготовки викладачами навчальних та робочих навчальних програм відповідно до вимог МОН України, формування комплексу навчально-методичного забезпечення кожної навчальної дисципліни кафедри;

- відвідування протягом навчального року всіх типів занять: лекції, практичні, семінарські та лабораторні заняття, консультації тощо. Відвідування занять кожного викладача проводяться не менше ніж **один раз на семестр**. Висновки відвідування фіксуються в журналі контролю відвідувань занять завідувачем кафедри;

- планування і відвідування проведених науково-педагогічними працівниками кафедри відкритих занять, які обговорюються на засіданнях кафедри чи методичних семінарах.

3) Контроль на рівні деканату здійснюється через:

- перевірку організації освітнього процесу кафедрами: формування навчального навантаження кафедр, якісь розподілу навантаження між викладачами;

- регулярний контроль дотримання розкладу занять науково-педагогічними працівниками і студентами факультету;

- періодичне відвідування занять науково-педагогічних працівників, облік і аналіз відвіданих занять у журналі контролю роботи викладачів;

- контроль дотримання науково-педагогічними працівниками вимог щодо своєчасного і об'єктивного оцінювання і оформлення результатів поточного та підсумкового контролю;

- регулярні звіти завідувачів кафедр на Вченій раді факультету (не менше одного разу за навчальний рік);

- перевірку готовності навчально-методичної документації відповідно до переліку обліково-звітної документації з навчальної і навчально-методичної роботи та номенклатури справ кафедр;

- перевірку організаційно-методичного забезпечення проведення атестації здобувачів вищої освіти за всіма рівнями та ступенями вищої освіти відповідно до стандартів вищої освіти, дотримання всіх вимог до комплексу забезпечення атестації випускників.

4) Контроль на рівні ректорату здійснюється через перевірку:

- наявності затверджених у встановленому порядку навчальних та робочих навчальних планів із кожної спеціальності;
- наявності затверджених у встановленому порядку графіків навчального процесу;
- відповідності змісту навчальних планів і навчальних програм вимогам стандартів освітньої діяльності та стандартів вищої освіти;
- наявності робочих програм із дисциплін та їх відповідність елементам освітнього процесу (лекції, семінари, практичні, лабораторні заняття, самостійна та індивідуальна робота тощо);
- відповідності розкладу занять логіці викладання кожної дисципліни, затвердженим планам та програмам;
- комплектності і достатності методичного забезпечення з дисциплін (рекомендації до виконання семінарських, практичних та лабораторних робіт, самостійної та індивідуальної роботи, методичні вказівки тощо);
- дотримання вимог щодо оформлення результатів поточного та підсумкового контролю;
- організаційно-методичного забезпечення всіх видів практики, передбачених навчальними планами;
- організаційно-методичного забезпечення проведення атестації здобувачів вищої освіти за всіма рівнями та ступенями вищої освіти відповідно до стандартів вищої освіти, дотримання всіх вимог до комплексу забезпечення атестації випускників;
- шляхом контрольних відвідувань ректором, проректорами, керівником навчального відділу та керівником педагогічної практики усіх видів занять та практики.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» **ректор** відповідає за результати діяльності Академії перед засновником та уповноваженим ним органом; забезпечує створення умов для здійснення дієвого та відкритого громадського контролю за діяльністю Академії.

Ректорський контроль якості підготовки фахівців із дисципліни є контролем засвоєння знань, умінь та навичок і може проводитись за темами дисципліни, що вивчалася в попередньому семестрі, або за навчальною програмою всієї дисципліни з метою перевірки залишкових знань студентів, готовності студентів до підсумкового контролю, а також перевірки готовності до атестації здобувачів вищої освіти.

Ректорський контроль проводиться за розробленими кафедрою ректорськими контрольними роботами (РКР) з відповідних дисциплін.

Ректорський контроль якості фахової підготовки студентів може також проводитися на основі виконання студентами комплексних контрольних робіт (ККР) із спеціальності під час проведення її самоаналізу або самоаналізу Академії в цілому при акредитаційній експертизі.

Керівництво організацією та проведенням ректорського контролю покладається на проректорів та навчальний відділ. Методичне забезпечення

ректорського контролю покладається на відповідні кафедри.

Після кожного ректорського контролю загальні та персоніфіковані результати по кожному студенту передаються на відповідні кафедри Академії для аналізу та здійснення комплексу заходів.

За отриманими результатами комплексного моніторингу та ректорського контролю якості залишкових знань кафедра щосеместрово здійснює аналіз та формує комплекс заходів з удосконалення якості підготовки фахівців. Підсумки комплексного моніторингу та вжиті заходи регулярно обговорюються на Вчених радах Академії, факультетів та на кафедрах.

Ректорат з робочими групами Академії проводить комплексну перевірку кафедр, що за результатами ректорських контрольних робіт мають найнижчі показники успішності, і заслуховують їх звіт на засіданнях Вченої ради.

На засіданнях Вченої ради та ректорату не рідше одного разу на семестр розглядаються питання про якість освітнього процесу в Академії, на факультетах, спеціальностях і кафедрах. Вчена рада оцінює науково-педагогічну діяльність структурних підрозділів та Академії в цілому.

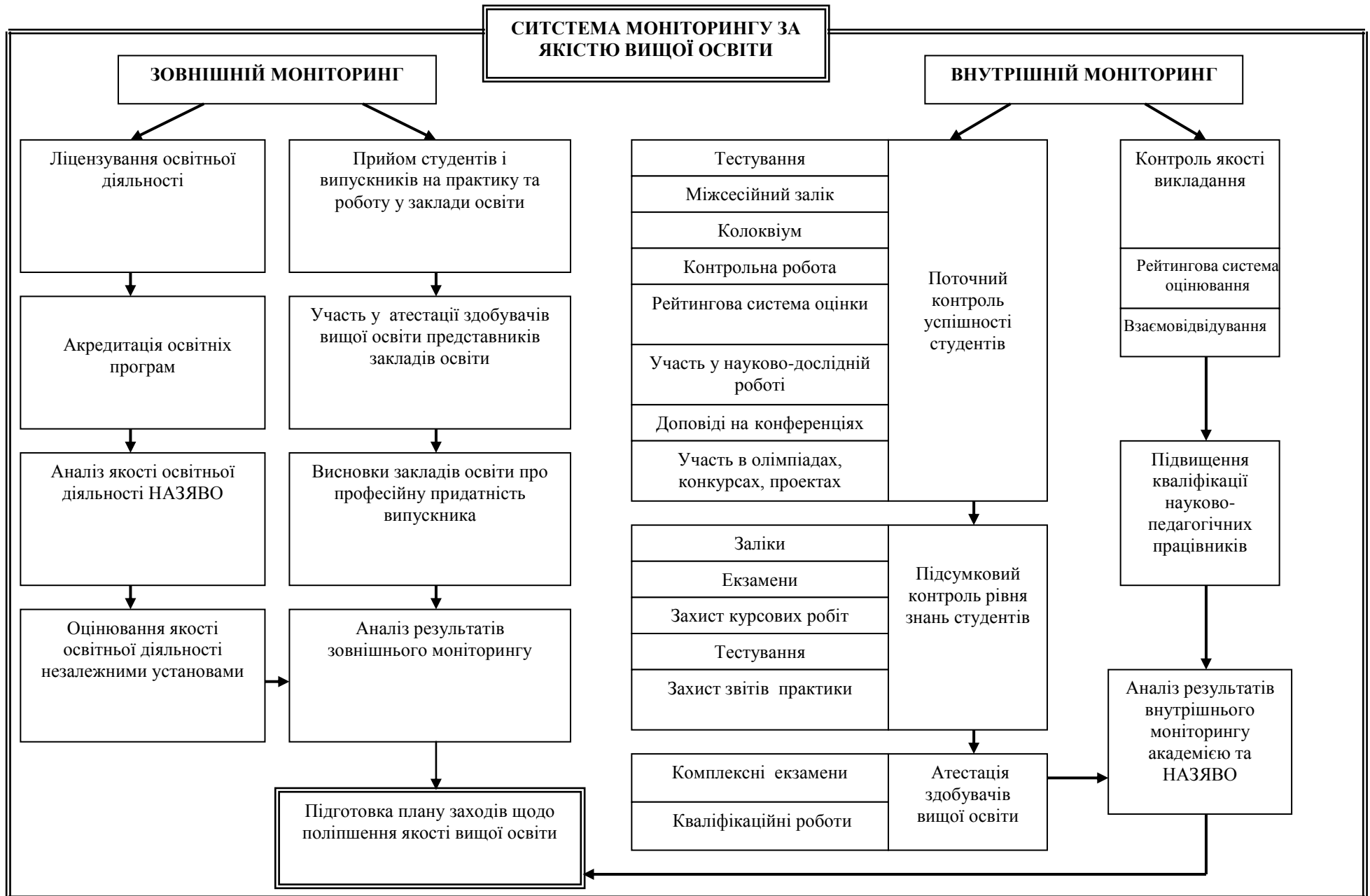
5) Контроль на рівні Міністерства освіти і науки України та Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти здійснюється згідно з відповідними програмами перевірки за установленними графіками.

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти є постійно діючим колегіальним органом, уповноваженим законом «Про вищу освіту» на реалізацію державної політики у сфері забезпечення якості вищої освіти.

Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти:

- аналізує якість освітньої діяльності ВНЗ;
- проводить ліцензійну експертизу, готує експертний висновок щодо можливості видачі ліцензії на провадження освітньої діяльності;
- проводить акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти;
- формує критерії оцінки якості освітньої діяльності, у тому числі наукових здобутків ВНЗ, за якими визначаються рейтинги ВНЗ України.

Рис. 1. Система моніторингу за якістю вищої освіти

Рис. 2. Вимоги до моніторингу якості вищої освіти

Рис. 3. Функції моніторингу

Рис. 4. Методи моніторингу якості вищої освіти

МЕТОДИ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ			
Методи збору інформації	Накопичення і оброблення інформації	Оцінювання інформації	Використання інформації
Спостереження, опитування, (усне – бесіда, інтерв'ю, письмове – анкетування, тестування)	Статистичні дані, рейтингове оцінювання	Кількісний та якісний аналіз результатів оцінювання	Підготовка звітів, планування, коригування, попередження, прогнозування

Рис. 6. Типові моніторингові функції кожного організаційного рівня ВНЗ

№ з/п	Рівень організаційної структури ВНЗ	Функція моніторингу	Відповідальний
1.	Рівень ректорату	<ul style="list-style-type: none"> - перевірка наявності та відповідності навчальних та робочих навчальних планів вимогам стандартів освітньої діяльності та стандартів вищої освіти - перевірка наявності робочих програм із дисциплін та їх відповідність елементам освітнього процесу; - перевірка розкладів занять; - перевірка комплексів методичного забезпечення навчальних дисциплін; - перевірка та аналіз результатів поточного та підсумкового контролю; - перевірка організаційно-методичного забезпечення всіх видів практики та підсумкової атестації здобувачів вищої освіти; - контрольні відвідування усіх видів занять та практики. 	Ректор, проректори, навчальний відділ, робоча група
2.	Рівень деканату	<ul style="list-style-type: none"> - контроль організації освітнього процесу кафедрами: формування навчального навантаження кафедр, дотримання розкладу занять науково-педагогічними працівниками і студентами факультету; своєчасного і об'єктивного оцінювання і оформлення результатів поточного та підсумкового контролю; - періодичне відвідування занять науково-педагогічних працівників; - заслуховування звітів завідувачів кафедр на вченій раді факультету; - контроль організаційно-методичного забезпечення проведення атестації здобувачів вищої освіти та дотримання всіх вимог до комплексу забезпечення атестації випускників. 	Декани, робоча група
3.	Рівень кафедри	<ul style="list-style-type: none"> - перевірка якості написання та виконання індивідуальних планів роботи науково-педагогічних працівників кафедр; - контроль якості підготовки викладачами навчальних та робочих навчальних програм кожної навчальної дисципліни кафедри; - відвідування занять у викладачів кафедри; - планування, контроль проведення та обговорення відкритих занять викладачів кафедри. 	Завідувач кафедру, робоча група
4.	Студентський рівень	Оцінювання рівня викладання, умов навчання	Деканат, органи студентського самоврядування
5.	Рівень випускника ВНЗ	Анкетування випускників	Сектор з проблем працевлаштування, факультети, кафедри